

ad terminum sub ratione relatiua, antecedens patet; nam aliter terminus relationum tertij modi realiter referretur: quod falsum esse prospeximus.

Sexto, si relatio terminatur ad relationem: ergo in beatissima Virgine non est relatio realis maternitatis: Patet consequentia: quia secundum Dium Thomam, in Christo Domino non est relatio filiationis ad beatam Virginem.

Respondet Rubius dicens: quod terminare stat dupliciter: fundametaliter, seu materialiter: & formaliter, & Christus terminat materialiter, non vero formaliter: quare relatio maternitatis ibi est non mutua, seu est mutua imperfecta.

Sed hæc solutio innanis, & voluntaria est: innanis, quia percontor, an Christus terminando materialiter terminet sub ratione absoluta, aut respectiua: non hoc secundum, cum ibi non detur relatio: ergo primum, sed illa ratio terminandi est communis in omnibus filiis generis: ergo omnes sub ratione absoluta terminant. Est etiam voluntaria: nam appellare relationem maternitatis in Virgine non mutua est voluntarie dictum, terminis abuti, & peripateticis contraire.

Septimo, ad principale: ad id terminatur relatiuum, quod primo, & per se respicit: sed non respicit terminum, vt relatiuum: ergo vt absolutum: probatur minor: nam pater non respicit filiationem, sed fundamentum, quod genuit: ergo.

Confirmatur: quia si quæras, cur magis Petrus referatur ad Paulum, quam ad Ioannem; respondebitur: quia Paulus est genitus a Petro, & non Ioannes, sed esse genitum est fundamentum, & absolutum: ergo illud absolutum per se primo respicit pater.

Ad primū.

Ad argumenta in oppositum respondetur: ad primum, quod per ly, ad aliud in diffinitione relatiuorum positū intelligitur terminus formaliter, sed non intelligitur, vt terminet quatenus relatiuum est: aliter prædicta diffinitio relatiuis tertij modi non conueniret. Et per hoc ad confirmationem: relatio enim dominij, & creaturæ ad absolutum in Deo terminatur: quomodo autē dicantur tunc relatiua dici ad conuertentia, & esse simul natura iam quæst. præcedente art. 3. diximus: verum est enim de relatiuis, prout sub relationibus sumuntur: vide ibi.

Ad confirmatō.

Ad secundum.

Ad secundum distingo sequellam: Petrus prius natura est pater, quam habeat filij, vt correlatiuum sui: concedo: tanquam terminum, nego sequellam: nam esse genitum est simul natura cum patre.

Ad tertium.

Ad tertium nego minorem: nam relatiuum diffinitur per terminum, non sub ratione relatiua; sed absoluta: accidit enim termino ratio relatiui.

Ad quartum.

Ad quartum concedo rotum entymema: & distingo minorem: si relatiua oppositio sumatur à termino correlatiuo simul: concedo, si sumatur à ratione tantum opponendi: nego minorem: nam hoc secundum sumitur tantum a relatione, quæ est causa formalis oppositionis relatiuæ: primum vero sumitur ab absoluto, & respectiuis: ab absoluto, vt est ratio terminandi: & à respectu, vt est ratio referendi: ex qua duplici ratione, absoluta,

& respectiua, constituitur vnum oppositum relatiuum.

Ad quintū nego minorem, nec exemplū de relationibus diuinis est ad rem: tum quia conclusio loquitur de relationibus creatis: tum etiam, quia sunt suppositorum constitutiua; & idem sunt rationes terminandi, scilicet relationes creatæ.

Ad sextum dico, quod licet terminus in ratione correlatiui non sit quid absolutum tantum: bene tamen in ratione termini, & sub hac ratione seruus, & quicumque alius terminus relationem terminat.

Ad septimū concedo primam sequellam: & nego talem relationem esse incognoscibile: nam absolutum terminas cognoscitur cognitione confusa, & communi. Ad aliam sequellam dico: absolutum terminans poni denominatiue in genere suæ relationis, à qua denominatur, in quantum scilicet est relatiuum: non vero in quantum est terminus relationis.

ARTIC. III.

An generalissimum relationis, & quælibet alia relatio inferior habeat terminum adequatum, & immediatum?

Relationem quamlibet habere suum terminum farentur Doct. omnes, sed an generalissimum habeat terminum immediatum, & adequatum, sibi correspondentem, & idem de alijs relationibus inferioribus, non omnes conueniunt: quare est prima sententia aliquorum afferentium generalissimū hoc nullum habere terminū adæquatum commune, nec explicite, nec implicite, nec in actu signato, nec exercito; sed sicut non refertur immediate, & per se ad terminum, sed mediate, & per sui inferioritatem in illis dumtaxat habet terminum.

Probatur primò, ex Augusti in prædicamentis cap. 11. vbi sic ait: Vt hæc categoria manifestius deducatur, hæc via est: quod debemus aduertere, non recte dici ad aliquid, nisi cum singulare ad singulare refertur. Et Arist. 4. Topic. cap. 4. loco 50. sic ait: Rursus non ad idem dicitur genus, & secundum se, & secundum speciem: id est, genus, & species relatiuorum eundem terminum habere.

Secundò probatur ratione, licet relatio abstractissime sumpta per esse ad aliud diffiniatur, non exercet habitudinē illam in tota illa communitate, nisi in determinatis relationibus: ipsa enim ex se tantum designat id, quod est ad aliud: ergo relatio in communi non habet terminū adæquatum, & immediatū nec in actu signato, nec exercito: antecedens probat ex Doct. in 1. dist. 27. q. vnica ad tertij argumentū, vbi sic dicitur: similitudo bene est ratio alicui referendi, vel terminandi relationem: sed nec refertur, nec terminat, nisi accipiat pro distincto, in quo sit id est, pro singulari: ergo si secundum Doctorem relatio æquiparantia non habet terminum immediatū sibi correspondentem; multo minus illum habebit generalissimum in communi.

Ad quintū

Ad sextum

Ad septimū

1. Sentent.

1. Argum.

2. Argum.

Secundum

2. Sentent.

Secunda sententia est aliorum afferentium relationem in communi habere terminum communem adæquatum, ac immediatum, tam in actu exercito, quam signato: & quia hanc sententiam ex Doctoris mente defendere intendimus: pro illius intelligentia notandum primò. Relationem in abstracto; quatenus generalissimū est, habere sub se genera, species, & indiuidua. Vnde possunt omnes tales relationes communes considerari, vel prout abstrahunt ab existentis suis, siue singularibus, siue cõmunibus, & solum in esse essentiali præcise concipiuntur, vel possunt considerari sub talibus existentis: primo modo dicuntur habere esse cognitū, & signatū: secundo autē modo esse reale, & exercitū: nam gradus istius accidentis relatiui habet verum esse reale in suis indiuiduis ab ipsis ex natura rei distinctū. Quare cū relatio sit habitudo fundamenti ad terminum, pariformiter ea in actu signato, & in actu exercito requirit fundamentum in actu signato est ratio omnium fundamentorū, quatenus per modum vnus vnitate proportionis, sine existentis, considerantur: & in actu exercito, quando cum suis existentis concipiuntur: & idem de termino Philosophandum est.

1. Notand.

2. Notand.

Secundò notandū: coordinationē huius categoriæ sic in noscere posse: Relatio alia mutua, alia non mutua: non mutua est, quæ ex parte vnus tantum extremi habet referri ad aliud, sed non aliud ad illud: & hæc constituit tertij genus relationū in mentura & mensurabili fundatum; quod, vt vidimus, multas sub se habet species. Relatio mutua est, cuius extrema mutuo realiter referuntur: & hæc in primo & secundo modo reperitur, quæ rursus subdiuidi potest: nā relatio primi generis alia fundatur in vnitate, alia in diuersitate: quæ adhuc partiri potest iuxta varios unitatis, seu multitudinis modos. Relatio secundi generis, quæ diuisiua dicitur, sicut relatio primi modi dicitur æquiparantia, diuiditur in actiuam, & passiuam, quantum quæuis iuxta varios modos causæ, & potentia sub diuiditur, sub quibus relatio suppositionis, & superpositionis continetur. Relatio suppositionis est, cuius fundamentū inferioritatem habet dominij, & potestatis respectu fundamenti sui correlatiui: Relatio superpositionis est, cuius fundamentum superioritatem, & dominium habet: respectu fundamenti sui correlatiui: vt relatio patris ad filium. Et has duas relationes vocat Damascenus in sua Logica cap. 50. præcæntia, & inferioritatis, ex quibus constat, fundamentum, quod à relatione in communi denominatur, & relatiuum generalissimum dicitur: & terminum, ad quem terminatur, abstrahere à fundamentis, & terminis istarum relationum inferiorum.

3. Notand.

1. Conclus.

Tertio notandum aliud esse loqui de termino, vt præcise habet rationem terminandi: aliud, prout etiam habet rationem correlatiui: nam iuxta hanc duplicem considerationem aperienda est veritas.

Dicendum primò. Relatiuum in communi, vt est huius prædicamenti supremum genus, nõ habet immediate terminum adæquatum, qui sit illius correlatiuum: sed mediate in suis inferioribus: & idem de relatiuis æquiparantia dicendum est: scilicet de relatiuis diuisiua. Hæc quoad primam partem est Doct. q. 1. huius cap. ad tertium principale: & probatur: quia relatiuum vt sic, abstrahit ab omnibus relatiuis; & rationes omnium in se continet per modum vnus: ergo nequit habere oppositum correlatiuum à se distinctum sibi adæquatum: cum abstrahat ab omni ratione opposita relationis: ergo hoc nõ est de essentia illius, vt sic concepti: quia alia est de essentia cuiuslibet relatiui inferioris: cū tamē non sit: vt patet in nõ mutuis, & in relatiuis æquiparantia: vt dicemus: ergo id tantum habet in aliquibus inferioribus mediate. Vnde ly, aliud, in diffinitione relatiuorum non sumitur pro termino, vt correlatiuo, cum nõ sit ei essentialē illud habere.

Secunda pars patet: quia relatio æquiparantia in specie concepta abstrahit ab omni ratione opposita: vnde continet in se relationes vtriusque extremi secundum speciem, in qua omnes concipiuntur per modum vnus: ergo, vt sic, nequit habere aliam relationem sibi oppositam, & adæquatam: cum ab illis vna sola species abstrahi possit, in qua conueniunt. Quare relatio similitudinis in vtroque albo est vna species: & idem nõ habet terminum communem immediate, ad quem referatur, & qui sit illius correlatiuum, sed mediate tantum in aliquo inferiori. Et hoc est, quod vult Doctor in primo vt supra: & etiam Aristot. & Augustinus.

Tertia pars constat: nam relationes diuisiua in vtroque extremo sunt diuersæ species: vt paternitas, & filiatio: ergo nequit ab illis abstrahi vna ratio specifica continens vtriusque, ratio nem: sed necessario debet esse duæ species oppositæ sibi adæquate, quarum quælibet correlatiuum immediatum, & adæquatum constituit.

Dicendum secundò. Supremum genus relationis habet immediatū, & adæquatum terminū, ad quem per se, & immediate, in ratione termini, refertur. Hæc est Doct. sup. q. 1. quæ probat ibi, & ad alias rationes dicitur. Vide illum.

2. Conclus.

Dicendum tertio. Relatiuum generalissimū tam in actu signato, quā in actu exercito, quoad conceptus obiectiuos, refertur ad suum terminū in communi. Hæc debet esse cõmunis inter illos, qui terminum in cõmuni huic generalissimo immediatum assignant: & quoad primam partē patet ex dictis: nam essentialē est huic generalissimo habere terminum: ergo ab omnibus terminis realibus, prout in ratione vnus conueniunt, & ab existentis realibus abstrahunt, potest formari vnus conceptus essentialis, qui terminet essentia huius relationis: sed hoc est referri, & terminare in actu signato: igitur, &c.

Secunda pars probatur: exercitū huius generalissimi est naturalis, & intrinseca ordinatio vnus extremi ad aliud per veram, & actiuam relationem: idque est, quod exprimit nomen hoc, ad aliquid: hoc generalissimū verè & proprie hoc nomine, ad aliquid, designatur: veramque & actiuam relationem præfert: ergo per illam formaliter actualiter ad terminum in actu refertur: sed talis terminus vnus in actu non datur existens.

3. Conclus.

